

හොවාර්ඩ් ගාඩ්නර්

හොවාර්ඩ් ගාඩ්නර් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද බහු විධ බුද්ධිය පිළිබඳ න්‍යාය

මෑතක් වන තුරුම අප සම්ප්‍රදායිකව බුද්ධිය මනිනු ලැබුවේ ළමයාගේ ගණිතමය හා සංඛ්‍යා ඥානය විද්‍යාත්මක වින්තනය භාෂාමය හැකියාව, තර්කානුකූල බව වැනි මිනුම් දඹු වලින් බව තොරහසකි. ක්‍රීඩාවෙන් ඔලිම්පික් පදක්කමක් ලැබීම, ගීතයක් ගයා සුපර් ස්ටාර් (Super Star) වීම, වාහනයක් අනතුරු වැලැක්වෙන ආකාරයෙන් ධාවනය කිරීම , අන්‍යයන් සමග සුභදව ගණුදෙනු කිරීම , පරිසරය සුරැකීම වැනි දැට යෙදවෙන මානසික, ශාරීරික හා බුද්ධිමය හැකියාව මෑතක් වනතුරුම අවතක්සේරුවට ලක්ව තිබුණි.

බහුවිධ බුද්ධිය (Multiple Intelligence) පිළිබඳ සිද්ධාන්තය ඉදිරිපත් කළ (1984) ඇමරිකානු මනෝවිද්‍යාඥ හොවාර්ඩ් ගාඩ්නර් (Howard Gardner) ස්වකීය පර්යේෂණ මගින් වැඩි දෙනෙකුගේ විවිධ දක්ෂතා පුද්ගල බුද්ධියේ නියත සාධකයක් ලෙසට හඳුනාගෙන ඉදිරිපත් කිරීමත් සමගම මිනිස් බුද්ධිය අතිශයින්ම පුළුල් වූ බොහෝ සෙයින් පොදුවේ පැතිර ගිය නිපුණතා සමූහයකින් සමන්විත බව ලොවට හෙළිවිය. ඔහු විසින් බහු විධ බුද්ධිය පිළිබඳ න්‍යාය තුළින් නිපුණතා 8ක් අනාවරණය කරනු ලබයි. ඒවා නම්,

1) කායික සංචලනමය බුද්ධිය

Bodily – Kinesthetic Intelligence

2) සංගීත රිද්මයානුකූල බුද්ධිය

Musical – Rhythmic Intelligence

3) දෘශ්‍ය අවකාශමය බුද්ධිය

Visual – Spatial Intelligence

4) වාචික භාෂාමය බුද්ධිය

Verbal – Linguistic Intelligence

5) කායික - ගණිතමය බුද්ධිය

Bodily – Kinesthetic Intelligence

6) පුද්ගල ඇතුළාන්ත බුද්ධිය

Intra – Personal Intelligence

7) අන්තර් පුද්ගල බුද්ධිය

Inter – Personal Intex Intelligence

8) ස්වභාව ධර්ම බුද්ධිය

Naturalist Intelligence

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

Frames of mind – Howard Gardner 2nd ed 1993

වෙබ් අඩවි

<http://www.clat.psu.edu/homes/bxbll/mi/m/what.utm>

අධ්‍යාපනයේ මනෝ විද්‍යාත්මක පදනම - රෝලන්ඩ් අබේපාල 2015 - සාර ප්‍රකාශන

1 කායික - සංචලනමය බුද්ධිය

Bodily – Kinesthetic Intelligence

ස්වකීය ශරීරය අවශ්‍ය වන පරිදි චලනය කිරීමෙන් එය විවිධාකාරයෙන් නම්‍යශීලීව හසුරුවා ගැනීමෙන්, මුහුණ අත්පා ඇඟිලි ආදී සිරුරේ කොටස් මගින් භාව ප්‍රකාශනය පිණිස ශරීරය භාෂාවක් ලෙස යොදා ගනිමින් ක්‍රියාවේ යෙදෙන ශාරීරික චලනමය බුද්ධිමතා දැනේ දෙපයේ හසුරු කුශලතා කාර්යක්ෂමව හා නිර්මාණාත්මක ලෙස, ඵලදායීව වර්ධනය කරගනිමින් විවිධ ක්‍රීඩා නිෂ්පාදන, කර්මාන්ත ආදී

නිර්මාණාත්මක කාර්යයන්හි මෙන්ම සියුම් හසුරු කුශලතාවල ද යෙදෙමින් මෙම බුද්ධිමය හැකියාව වර්ධනය කරගනී.

මෙම බුද්ධිය සංවර්ධනය කෙරේ බලපාන කාර්යයන්/ක්‍රියාකාරකම් මෙම බුද්ධිය මුල් කරගත් වෘත්තිකයන්

ඉභි මගින් අදහස ප්‍රකාශනය, භූමිකා රංගනය, ශාරීරය භාෂාවක් ලෙස හැසිරවීම, නාට්‍යමය හැකියාව, සටන් කලාවල නිරත වීම, ජන ක්‍රීඩා/නැටුම්වල යෙදීම, නව නිර්මාණාත්මක නර්තනයේ යෙදීම සාම්ප්‍රදායික නර්තනයේ නියලීම, ශාරීරික ව්‍යායාමවල යෙදීම, අභිරූපන දැක්වීම, නව ශාරීරික සංවලන සෙවීම, මලල ක්‍රීඩාවල යෙදීම. නර්තන ශිල්පීන්, නළු නිළියන්, අභිරූපන ශිල්පීන්, පිහිනුම්කරුවන්, මලල ක්‍රීඩකයින්, ක්‍රිකට්, පාපන්දු, අත්පන්දු, බොක්සිං, වැනි ක්‍රීඩකයින්, කරාටේ, කුංඟු, ජුඩෝ වැනි සටන් කලාකරුවන්, නාට්‍යකරුවන්, වඩු, පෙදරේරුවන් වැනි නිර්මාණ ශිල්පීන්.

2 සංගීත රිද්මයානුකූල බුද්ධිය

Musical - Rhythmic Intelligence

කුඩා කල සිට පරිසරයේ ශබ්ද, කුරුලුනාද, මිනිස් හඬට සවන්දීමෙන් රිද්මය හඳුනාගෙන, සංකීර්ණ සංගීත භාණ්ඩවල නාද රටා හඳුනා ගැනීම දක්වා ස්වර සංයෝජනය, වාදනය, ගායනය, වැනි කුසලතා ඔස්සේ වැඩෙන සංගීතමය බුද්ධිමතා ස්වර සංයෝජනයෙන් නිර්මාණයෙන්, සංගීතය ශ්‍රවණයෙන් හා රසිකත්වයෙන් සංගීතමය රිද්මයේ ගැඹුරට යමින් ස්වකීය බුද්ධිය වඩවා ගනී.

මෙම බුද්ධිය සංවර්ධනය කෙරේ බලපාන කාර්යයන්/ක්‍රියාකාරකම් මෙම බුද්ධිය මුල් කරගත් වෘත්තිකයන්

තාල තැබීම, ගී ගැයීම/ඇසීම, වාචීය ශබ්ද/ස්වර/ ගැයීම, ස්වර ලාලනය කිරීම/තාල වාදනය කිරීම, සංගීත ස්වර රචනය කිරීම, සංගීතය නිර්මාණය, පාරිසරික ශබ්ද ශ්‍රවණය, සංගීත භාණ්ඩ, ශබ්ද ශ්‍රවණය, ස්වර රටා තේරුම් ගැනීම, සංගීත ප්‍රසාංගනය සංගීතඥයා, සංගීත ස්වර රචකයා, ගායකයා, වාදකයා, සංගීත රසවතා, ශබ්ද පරිපාලකයා, සංගීත ගුරුවරයා.

3 දෘශ්‍ය - අවකාශමය බුද්ධිය

Visual - Spatial Intelligence

දෘශ්‍යය අවකාශමය ලෝකය නිරවද්‍ය ලෙස ප්‍රජානනය කරමින් වර්ණ, රේඛා, හැඩතල, මතුපිට පෘෂ්ඨය හා අවකාශමය සම්බන්ධතා හඳුනාගනිමින්, මානසික දෘෂ්ටිමය පරිකල්පනය දියුණු කර ගන්නා දෘෂ්‍ය අවකාශමය බුද්ධිමතා, වගු ප්‍රස්තාර සැලසුම්, රූපසටහන්, අදහස් රූපගත කිරීම, සිතියම්කරණය ආදිය

මගින් ඒවා ප්‍රකාශයට පත් කරමින් නිර්මාණශීලීව හා රූපමය පරිකල්පනය මගින් ස්වකීය බුද්ධිය වඩවා ගනී.

මෙම බුද්ධිය සංවර්ධනය කෙරේ බලපාන කාර්යයන්/ක්‍රියාකාරකම් මෙම බුද්ධිය මුල් කරගත් වෘත්තිකයන්

මාර්ගෝපදේශිත පරිකල්පන ඇදීම (චිත්‍ර/සිතුවම්/ නිදහස්) වර්ණ සංයෝජනය, සැලසුම්/රටා/ ශෛලීන් සිත්තම් කිරීම, ක්‍රියාකාරී පරිකල්පනය, අදහස් සටහනක් මගින් දැක්වීම, ඉඟි මගින් මවාපෑම්, පින්තූර ගැනීම/මනෝ සිතියම් රංග (ming map) විනාශය ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පියා, චිත්‍ර ශිල්පියා, මූර්ති ශිල්පියා, කැමරා ශිල්පියා, චිත්‍රපට, නාට්‍ය අධ්‍යක්ෂ සිතියම් නිර්මාණ ශිල්පීන්, ගුවන්යානා පදවන්නන්, මාර්ගෝපදේශකයින්, දඩයක්කරුවන්, බාල දක්ෂයන්, ශල්‍ය වෛද්‍යවරයා, ඉංජිනේරුවා, ඉදිකිරීමේ ශිල්පීන් නිර්මාණ ශිල්පීන්, සැලසුම්කරුවන්, චිත්‍ර ගුරුවරයා

4 වාචසික - භාෂාමය බුද්ධිය

Verbal - Linguistic Intelligence

භාෂාවේ අර්ථ, ශබ්ද, ධ්වනි, සංකේත, අලංකාර, එළිමහන් ආදී වශයෙන් භාෂාව අර්ථකථනය කරමින් භාෂාවට ඇලුම් කරන භාෂාමය බුද්ධිවන්තයා කවි, ගී, සිංදු ගැයීම, සාහිත්‍ය පොත පත කියවීම, ලිවීම, කථනය, කථිකත්වය, දේශනා, භාව ප්‍රකාශනය ඇසුරින් භාෂාවේ ගැඹුරට යමින් ස්වකීය බුද්ධිය හැකියාවන් සංවර්ධනය කරගනී.

මෙම බුද්ධිය සංවර්ධනය කෙරේ බලපාන කාර්යයන්/ක්‍රියාකාරකම් මෙම බුද්ධිය මුල් කරගත් වෘත්තිකයන්

පොත පත කියවීම, වාග්මාලාව පෝෂණය කරගැනීම, විධිමත් කථනය දියුණු කරගැනීම, විවාදවලට පෙළඹීම, නිර්මාණික ලිවීම, වාර්තාකරණය දිනපොතක් භාවිතා කිරීම, කවි ලිවීම/කීම, ක්ෂණික කතා උපහාස/විහිළු/කතා කතාන්තර කීම/ඇසීම හරස්පද ප්‍රභේලිකා පිරවීම/අසා රස විඳීම, අවබෝධය, නාට්‍ය පිටපත් රචනය, සංවාද ලිවීම, නාට්‍ය විචාරය කවියා ලේඛකයා භාෂාඥයා, නවකතාකරු, කථිකයා විස්තර විචාරකයා, නාට්‍ය රචකයා, දේශපාලඥයා, නීතිඥයා, නිවේදකයින්, නළු නිලියන්, පුවත්පත් කලාවේදීන්, කතෘවරුන්, භාෂා/සාහිත්‍ය රචකයා, නාට්‍ය විචාරකයා, භාෂා ගුරුවරුන්.

5 කායික - ගණිතමය බුද්ධිය

Bodily - Kinesthetic Intelligence

විද්‍යාත්මක වින්තනය භාවිතා කරමින් නිරීක්ෂණ පරීක්ෂණ කිරීමෙන් නිගාමී හා උද්ගාමී ලෙස විවිධ ද්‍රව්‍ය සාධක හා ප්‍රස්තුත අතර සම්බන්ධතා අනාවරණය කරගැනීමේ රුචිකත්වය දක්වන තාර්කික ගණිතමය බුද්ධිමතා, සංඛ්‍යා, ගණිත වගු සූත්‍ර ඇසුරින් තමන් ඉදිරියේ ඇති තොරතුරු වර්ගීකරණය කිරීමෙන් වින්දනයක් ලබමින් එදිනෙදා ජීවිතයට පවා වඩා තර්කානුකූල ලෙස මුහුණ දෙමින් ස්වකීය බුද්ධිමය කුසලතා වඩවා ගනී.

මෙම බුද්ධිය සංවර්ධනය කෙරේ බලපාන කාර්යයන්/ක්‍රියාකාරකම් මෙම බුද්ධිය මුල් කරගත් වෘත්තිකයන්

සංකේත රටා හඳුනා ගැනීම, සංෂේපයෙන් දැක්වීම, සටහන් වගු ගත කිරීම, ගණනය කිරීම, ගණිත කර්මවල නියැලීම, වියුක්ත සංකේත හා සූත්‍ර තර්කනය , ගැටලු නිරාකරණය, රටා සම්බන්ධ ක්‍රීඩා කිරීම, ප්‍රභේලිකා සෑදීම, පරවීමගණිතඥයා, තර්ක ශාස්ත්‍රඥයා, ඉංජිනේරුවා,කාර්මික ශිල්පියා, විද්‍යා ගණිත ගුරුවරුන්, තර්කශාස්ත්‍ර ගුරුවරයා, විද්‍යාත්මක ගවේෂකයින්, සංඛ්‍යා විද්‍යාඥයින්, පරිගණක වැඩසටහන්කරුවන්.

පුද්ගල ඇතුළාන්ත බුද්ධිය

Intra - Personal Intelligence

තමන් පිළිබඳ සංවේදීව සිටි දියුණු කළ අධ්‍යාත්මයක් සහිතව, තම ශක්තියන්, දුර්වලකම්, නිර්මාණශීලී හැකියාවන් හා ආත්ම විශ්වාසයකින් යුතු තමන් විසින් තමාවම යථාර්ථයෙන් යුතුව අවබෝධ කරගත් පුද්ගලයකු වන ඇතුළාන්ත බුද්ධිමතා නිදහස් ජීවිතය, ස්වාධීනත්වය අගයන, ආදීන සිතුවිලි දරමින් තමන්ගේම මතවාදයක් සහිතව ප්‍රඥාව ලබා ගනිමින් ස්වකීය බුද්ධිය වර්ධනය කරගනී.

මෙම බුද්ධිය සංවර්ධනය කෙරේ බලපාන කාර්යයන්/ක්‍රියාකාරකම් මෙම බුද්ධිය මුල් කරගත් වෘත්තිකයන්

සිහිනුවණින් යුතුව ක්‍රියා කිරීම/වින්තන ඒකග්‍රතාව ඇතිකර ගැනීම, අවධානය පවත්වාගෙන යාම, වින්තනය, වින්තවේග හසුරුවාගැනීම, භාවනා කිරීම, නිහඬ පුනරාවලෝකනය, ආත්ම අවබෝධනය, ව්‍යාක්ත ලෙස තර්ක කිරීම, ගැඹුරු පරිකල්පනයෙහි යෙදීම, ආත්ම කථනය, ආත්ම භාෂණය දාර්ශනිකයින්, වින්තකයින්, මනෝ විද්‍යාඥයින්, ආගමික පුජකවරුන්, මනෝ ජීවිත ගතකරන්නවුන්, විකිත්සකයින්, භාවනා යෝගීන්, ව්‍යවසායකින්.

7 අන්තර් පුද්ගල බුද්ධිය

Inter- Personal Intex Intelligence

සමාජගත අන්‍ය මිනිසුන් ගැන සහානුභූතියකින් යුක්ත, අනුන්ගේ ප්‍රශ්න හැඟීම්, අරමුණු, අභිලාෂ, ගැටලු තේරුම් ගැනීමට සමත් සමාජ කේන්ද්‍රීය ගත ස්වභාවයේ සංවේදී චරිතයක් වන අන්තර් පුද්ගල බුද්ධිමත සමාජ සේවය ප්‍රජා සංවර්ධනය පොදු පරමාර්ථයේ ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලෙමින් ඒවායේ ප්‍රතිඵල මත වින්තනය ලබමින් සමාජ සම්බන්ධතා ඇසුරින් ස්වකීය බුද්ධිය වර්ධනය කරගනී.

මෙම බුද්ධිය සංවර්ධනය කෙරේ බලපාන කාර්යයන්/ක්‍රියාකාරකම් මෙම බුද්ධිය මුල් කරගත් වෘත්තිකයන්

ශ්‍රමය ඵලදායී ලෙස යොදා ගැනීම, සහයෝගිතා කුසලතා ඇති කරගැනීම, ප්‍රතිපෝෂණ ලබා ගැනීම, ප්‍රතිපෝෂණ ලබාදීම, අන්‍යයන්ගේ හැඟීම් පිළිබඳ ඉව, සහයෝගිතාවයෙන් ඉගෙනීමේ හැකියාව, අදහස් ප්‍රකාශනයෙහි දක්ෂ වීම, අන්‍යයන් පිළිබඳ සංවේදී බව. මානව විද්‍යාඥයින්, ජනනායකයින්, උපදේශකයින්, ගුරුවරුන්, සමාජ සේවකයින්, දේශපාලඥයින්, සමාජ සංවිධායකයින්, ප්‍රජා සංවර්ධකයින්, ජන නායකයින්.

8 ස්වභාව ධර්ම බුද්ධිය

Inter- Personal Intext Intelligence

ස්වභාව ධර්මයේ දායාදයන් වූ යම් යම් ද්‍රව්‍ය හෝ වස්තූන් ඇති සැටියෙන් තේරුම් ගැනීම හෙවත් සජීවී ලෝකයේ පවත්නා ගහකොළ, මල්, පළතුරු, බවහෝග සතා සිව්පාවා, ජීවින්, අභස, පොළව, කඳු, බැවුම්, වලාකුළු, අව්වැසි, වායුගෝලය, කාලගුණය, දේශගුණය වැනි ස්වභාවික සංසිද්ධි පිළිබඳ යථාර්ථයෙන් මෙන්ම වමන්කාරයෙන් යුතුව ද තේරුම් ගැනීමට හා ඒවා අර්ථකථනය කිරීමෙන් හැකියාව එනම් පුද්ගලයා ස්වභාවික ලෝකය අත්දැකීමේදී ක්‍රියාකරන ආකාරය ස්වභාවධර්ම බුද්ධියෙන් විදහා දක්වයි.

මෙම බුද්ධිය සංවර්ධනය කෙරේ බලපාන කාර්යයන්/ක්‍රියාකාරකම් මෙම බුද්ධිය මුල් කරගත් වෘත්තිකයන්

පරිසරය රටා හැදෑරීම, පරිසර ජීවින් නිරීක්ෂණය, ජීවින් හා අන්‍ය වස්තු හා සම්බන්ධතා හැදෑරීම, පරිසරය සෞන්දර්යාත්ම දැකීම, ද්‍රව්‍ය වර්ගීකරණය වදවී යන සතුන් පැළෑටි සංරක්ෂණය, පරිසරය ජනතාවට

බලපාන ආකාරය පරීක්ෂා කිරීම පාරිසරික සංචාර, පරිසරයට සංවේදී වීම, පරිසරයට අනුගත වීමේ හැකියා අධ්‍යයනය. පරිසර විද්‍යාඥයින්, ජීව විද්‍යාඥයින්, උද්භිත විද්‍යාඥයින්, සත්ව විද්‍යාඥයින්, ඉතිහාසඥයින්, භූගෝල විද්‍යාඥයින්, ආයුර්වේද වෛද්‍යවරු, ගොවියන්, දඩයක්කරුවන්, ජාන බද්ධ ශිල්පීන්, පරිසරවේදීන්, උයන් පාලකවරු, පරිසර හිතකාමී සංචාරකයෝ.